यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

ज्ञानगंगा घरोघरी

स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग

आणि

प्रा. राम ताकवले संशोधन केंद्र

“One day workshop of Video Script writing”

अहवाल लेखन

दिनांक २१ मे २०२४

मा. कुलगुरू

अनुक्रमणिका

अ. क्र.	तपशील	पान क्र.
१.	प्रास्ताविक	२
२.	कार्यशाळा ठिकाण आणि कालावधी	२
३.	कार्यशाळेतील तज्ज्ञ यादी	२
४.	कार्यशाळेतील उपस्थिती	२
५.	कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक	२
६.	कार्यशाळा उद्घाटन	३
७.	सत्रनिहाय कार्यशाळा	३- ७
	७.१ सत्र पहिले –BHASHINI	
	७.२ सत्र दुसरे - e-content writing guideline – UGC	
	७.३ सत्र तिसरे - Component of Script writing	
	७.४ मा. कुलगुरूंची कार्यशाळेला भेट	
	७.५ सत्र चौथे - Hand onexperience	
८.	समारोप	७
९.	परिशिष्टे १- बॅनर	८
	परिशिष्टे२ –कार्यक्रमाचे वेळापत्रक	९
	परिशिष्टे ३ –फोटो	१०
	परिशिष्टे ४ –कार्यशाळा नोंदणी	११–१२

१. प्रास्ताविक

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ,नाशिक येथे दिनांक १ ऑगस्ट २०२३ रोजी स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग आणि प्रा. राम ताकवले संशोधन केंद्राची स्थापना करण्यात आली. नवीन शैक्षणिक धोरण २०२० मधील तंत्रज्ञानाधारित नवीन अभ्यासक्रमांची अनिर्वायिता लक्षात घेतांना यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठात स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखेची स्थापना करण्यात आली आहे. विद्यापीठातील शैक्षणिक कर्मचाऱ्यांना अध्ययन, अध्यापन आणि मूल्यमापन यात तंत्रज्ञानाचा वापर सुयोग्य पद्धतीने करता यावा यासाठी नव्याने रुजू झालेले शैक्षणिक संयोजकांसाठी दिनांक २१ मे २०२४ रोजी “e content Video Script writing”कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली.

२. कार्यशाळा ठिकाण आणि कालावधी

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ,नाशिकयेथेदिनांक २१ मे २०२४ रोजी एक दिवसीय “e content Video Script writing”कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. प्रस्तुत कार्यशाळा ‘यश इन’ या शैक्षणिक इमारतीत घेण्यात आली. (परिशिष्ट क्र. १ आणि २)

३. कार्यशाळेतील तज्ज्ञ यादी

- मा. अजय राजावत,Manager of Digital India BHASHINIDivision, New Delhi
- डॉ. वैभव जाधव, Director of School of Open & Distance Learning, सावित्रीबाई फुले
- विद्यापीठ, पुणे

. डॉ. रवि आहुजा, Skill Development Centre, सावित्रीबाई फुले विद्यापीठ, पुणे

४. कार्यशाळेतील उपस्थिती

प्रस्तुत कार्यशाळेत यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठातील एकूण ६८ शैक्षणिक संयोजक सहभागी झाले होते. (परिशिष्ट क्र. ४)

५. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक

प्रस्तुत कार्यशाळेचे प्रास्ताविक प्रा. राम ताकवले संशोधन केंद्राच्या संचालिका इमरटस प्रो. कविता साळुंके यांनी केले. त्यात त्यांनी शैक्षणिक क्षेत्रात तंत्रज्ञानाची गरज लक्षात घेता यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या मा. कुलगुरूंनी प्रा. राम ताकवले संशोधन केंद्राअंतर्गत आयोजित केलेल्या अनेकविध कार्यक्रमांचा आढावा घेतला. नवीन ज्ञान प्रणालीत MOOC विकसन ही आता काळाची गरज झाली आहे.त्यादृष्टीकोनातून सदरील कार्यशाळा घेण्याचा उद्देश असल्याचे त्यांनी स्पष्ट केले. तसेच सर्व शैक्षणिक संयोजकांना मिळालेल्या नवीन संधीचा त्यांनी आपल्या व्यावसायिक विकासासाठी कसा उपयोग करून घ्यावा, याबाबत मार्गदर्शन केले.

६. कार्यशाळा उद्घाटन

दिनांक २१ मे २०२४ रोजी आयोजित कारण्यात आलेल्या कार्यशाळेचे उद्घाटन सकाळी १०:३० करण्यात आले. कार्यशाळेतील पहिले सत्र श्री. अजय राजावत,Manager of Digital India BHASHINIDivision, New Delhi यांचे होते. मा. अजय राजावत यांचा परिचय डॉ. वसुदेव राउत, शैक्षणिक संयोजक, प्रा. राम ताकवले संशोधन केंद्र यांनी करून दिला. त्यांनतर स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगच्या संचालिका इमरटस प्रो. कविता साळुंकेयांच्या हस्ते श्री. अजय राजावत यांचे शाल, मोमेटो आणि प्रा. राम ताकवले स्मृतिगाथा देवून स्वागत करण्यात आले. (परिशिष्ट क्र. ३)

७. सत्रनिहाय कार्यशाळा आणि चर्चा

७.१ सत्र पहिले- BHASHINI

प्रस्तुत सत्रात पुढील मुद्द्यांनुसार मागदर्शन करण्यात आले.

- भाषेची दरी दूर करण्यासाठी BHASHINI विकसित करण्यात आले असून ते लवकरच सर्वांसाठी खुले केले जाणार आहे.
- BHASHINI द्वारे आपण बोलत असलेला आशय अपेक्षित भाषेत भाषांतरित होतो.
- BHASHINI मार्फत विविध भाषांमधील स्वयं अध्ययन साहित्य भाषांतरित करू शकतो.
- BHASHINI द्वारे काही भाषांतर चुकीचे झाल्यास त्याबाबत तक्रार करून दुरुस्ती सुचवू शकतो.
- दुसऱ्या भाषेतील व्हिडीओ अपेक्षित भषेत भाषांतरित करता येतात.
- इतर भाषातील व्हिडीओचा text अपेक्षित भाषेत भाषांतरित करता येतो.
- You tube चा व्हिडीओ देखील पाहिजे त्या भाषेत भाषांतरित करता येतो.
- तुर्तास केवळ २०० शब्दांचा आशय हा भाषांतरित होतो.
- BHASHINI चे सध्या एकूण आठ भाषांमध्ये काम चालू आहे, त्यातील मराठी भाषेत अधिकांश काम झाले आहे.
- श्री. अजय राजावत यांनी BHASHINI संदर्भातील डेमो दाखविले त्यानंतर उपस्थितांच्या शंकांचे त्यांनी समाधान केले.
- BHASHINI च्या सुविधांसाठी विद्यापीठाबरोबर MoU झाल्यानंतर त्यांचा उपभोग घेता येईल असेही त्यांनी स्पष्ट केले.

७.२ सत्र दुसरे - e-content writing guideline – UGC

सत्र दोनआणि तीनसाठी डॉ. वैभव जाधव, Director of School of Open & Distance Learning, सावित्रीबाई फुले विद्यापीठ, पुणे आणिप्राध्यापक डॉ रवि आहुजा, Skill Development Centre, सावित्रीबाई फुले विद्यापीठ, पुणे उपस्थित होते. त्यांचा परिचय अनुक्रमे श्रीमती. राधिका शिंदे, शैक्षणिक संयोजक आणि श्री. हरीश काळे, प्रशासकीय संयोजक यांनी करून दिला. त्यांनतर प्रो. कविता साळुंकेयांच्या हस्तेतज्ज्ञांचेशाल, मोमेटो

आणि प्रा. राम ताकवले स्मृतिगाथा देवून स्वागत करण्यात आले(परिशिष्ट क्र. ३). प्रस्तुत सत्रात व्हिडिओ Script writing करतांना कोणत्या मुद्द्यांचा विचार करावा याबाबत मार्गदर्शन करण्यात आले. ते मुद्दे पुढीलप्रमाणे

- **स्त्रोत वर्गाचे आकलन**–आपला MOOC चा लक्ष्यगट कोण आहे? त्यानुसार Script writing मधील भाषा असावी. त्याप्रमाणे त्यांच्या गरजा आणि त्यांचा प्राधान्यक्रम लक्षात घ्यावा.
- **चांगल्या Script writing चे घटक** - Script writing करताना उद्दिष्टांची आणि अध्ययन निष्पत्तीचा विचार केलेला असावा, Script writing हे दिशात्मक स्वरूपाचे असावे, स्त्रोत्यांनुसार अनुरूप भाषाशैली आणि पद्धत असावी.
- Script writing प्रक्रिया / टप्पे –

  अ) संशोधन आणि नियोजन (Research and Planning)

  Course चे Script writing करतांना सर्व प्रथम आशयाचे सखोल ज्ञान असावे, त्यानुसार त्यांच्या शैक्षणिक उद्दिष्टांची मांडणी करावी. Script writing करतांना स्त्रोतावर्गाचे विश्लेषण आवश्यक असते, त्यानुसार आशयाची व्याप्ती आणि मर्यादा निश्चिती करावी.

  ब) कोर्सचा आराखडा (Creating an Outline) – MOOC Course चा आराखडा तयार झाल्यानंतर त्याचा Introductory व्हिडीओ तयार करतांनात्यात सर्व प्रथम course ची प्राथमिक माहिती देण्यात यावी, त्यांनतर त्यात समाविष्ट असलेल्या घटकांची तसेच उपघटकांची माहिती देण्यात यावी व समारोप करावा आणि शेवटी आपल्या course ला प्रवेश घेण्यासाठी विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहित करण्यात यावे.

  क) Script writing ची प्रथम आवृत्ती - Script writing ची सुरुवात ही विद्यार्थ्यांना आकर्षित करणारी असावी, तसेच आशयाची मांडणी करतानाची भाषा ही स्पष्ट असावी. आशयाची मांडणी करतांना त्यात तार्किकदृष्ट्या क्रमबध्दता असावी.

  ड) संदर्भ आणि सराव (Review & Revisions) - Script writing झाल्यानंतर ते आपल्या वरिष्ठांकडून तपासून घ्यावे तसेच आपल्या सहकाऱ्यांकडून त्याबाबत मत विचारात घ्यावीत. त्यात आशयातील स्पष्टता तपासावी. तसेच आशय व्याकरणदृष्ट्या अचूक आहे का? याची तपासणी करून त्याचा लहान गटावर प्रयोग करून बघावा.

  इ) अंतिम Script writing (Finalization) – मिळालेल्या प्रतिसादानुसार आवश्यक तो बदल करून अंतिम स्क्रिप्ट लिहावी. त्यात विविध Videos, Images Audio याचा समावेश करावा. तांत्रिक बाबी लक्षात घेवून Script writing अंतिम करावे.

७.३ सत्र तिसरे - Component of Script writing

प्रस्तुत सत्रात डॉ. अहुजा यांनी Script writing संदर्भात पुढीलप्रमाणे माहिती दिली.

- Online शिक्षण हे अमर्याद स्वरूपाचे, प्रवेशासाठी कोणतीही मर्यादा नसणारे, समावेशित, विद्यार्थ्यांच्या वेळेनुसार अध्ययन, सहाध्यायी अध्ययन, online मूल्यमापन, श्रेयांकाधारित स्वरूपाचे असते.

- UGC नियमांनुसार e-Content म्हणजे Four Quadrant मध्ये समाविष्ट होणाऱ्या सर्व बाबी होय.
- E-Content चे मुख्य घटक पुढीलप्रमाणे सांगण्यात आलेत.
  - Synopsis
  - Learning object repository (LOR)
  - Summary
  - Transcript
  - Frequently asked questions
  - Quiz
  - Tutorials
  - Assignments
  - Glossary
  - Links
  - References
  - Misconception
  - Historical development of subject
  - Academic script
  - Case studies
- E-content / MOOCs साठी UGC API pointers पुढीलप्रमाणे सांगण्यात आले.
  - Development of MOOCs – 20 points
  - MOOC per module – 5 points
  - SME/Content writer – 2 points
  - Course coordinator – 8 points
  - E-content for a course – 12 points
  - E – content – 5 points
  - E – contribution (any single quadrant) – 2 points
  - Editor of e-content – 10 points
- सत्राच्या शेवटी SWAYAM वरील विविध course चे Introductory व्हिडिओ दाखविण्यात आलेत. त्या व्हिडिओ मध्ये course संदर्भात संक्षिप्त स्वरुपात आणि परिणामकारक माहिती कशी देण्यात आली याबाबत चर्चा करण्यात आली.
- सत्रांच्या शेवटी सहभागींच्या शंकांचे समाधान कारण्यात आले.

७.४ मा. कुलगुरूंची कार्यशाळेला भेट

प्रस्तुत कार्यशाळेला यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे मा. कुलगुरू प्रो. संजीव सोनवणे यांनी भेट दिली. दिनांक २१ मे रोजी मा. कुलगुरूंचा जन्मदिवस होता. यानिमित्ताने उपस्थितांनी मा. कुलगुरूंना सर्वांनी शुभेच्छा देवून त्यांचा वाढदिवस साजरा केला. त्यांनतर मा.

कुलगुरू यांनी आपल्या मार्गदर्शनपर वक्तव्यात संहिता लेखनातील आशयाच्या महत्त्व पुढीलप्रमाणे सांगितले.

- आशयातून विद्यार्थी तर शिकतच असतो परंतु आशयातील मर्म त्याच्यापर्यंत पोहोचविणे आवश्यक असते.
- आशयातील मर्म विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविण्यासाठी शिक्षकांनी आपल्या कल्पकतेचा वापर केला पाहिजे.
- मा. कुलगुरूंनी विविध उदाहरणांच्या आधारे आशयातील मर्म विद्यार्थ्यांपर्यंत कसे पोहचवता येते याचे मार्गदर्शन केले.
- मा. कुलगुरूंनी सहभागींना Script writing तसेच MOOC विकसनासाठी शुभेच्छा दिल्यात.
- यानंतर मा. कुलगुरू, तज्ञ, संचालक यांच्या समवेत उपस्थितांबरोबर एक ग्रुप फोटो घेण्यात आला.

७.५ सत्र तिसरे –Hands on experience

कार्यशाळेच्या शेवटच्या टप्प्यात सर्व सहभागींना पुढील मुद्द्यांच्या आधारे Script writingकरण्यास सांगितले.

- ❖ Name of the e-content module
- ❖ Learning objectives of the e-content module
- ❖ Content of the module
- ❖ Learning outcomes of the e-content module
- ❖ Stakeholders/ Audience + eligibility
- ❖ Assessment patters of the e-content

ठराविक वेळेनंतर तज्ज्ञांच्या मार्गदर्शनाने उपस्थित असलेल्या ५ सहभागींनी Script वाचन केले. सादर करण्यात आलेल्या Script वर तज्ज्ञांनी आवश्यकतेनुसार सुधारणा सांगून मार्गदर्शन केले.

८. समारोप

कार्यशाळेचे शेवटी उपस्थितांनी कार्यशाळेबाबत आपली प्रतिक्रिया मांडली. समारोपीय भाषणात इमरटस प्रो. कविता साळुंके, संचालक, स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग आणि प्रा. राम ताकवले संशोधन केंद्र यांनी कार्यशाळेचा आढावा प्रस्तुत केला. डॉ. विद्यादेवी बागुल यांनी आभार व्यक्त केले त्यानंतर एकत्रित फोटो घेऊन मान्यवरांच्या परवानगीने कार्यक्रम संपन्न झाल्याची घोषणा केली.

डॉ. विद्यादेवी बागुल
शैक्षणिक संयोजक
स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग

इमरटस प्रोफेसर कविता साळुंके
संचालक, स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग
आणि प्रा. राम ताकवले संशोधन केंद्र

परिशिष्ट क्र. १

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

ज्ञानगंगा घरोघरी

स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग

Video Script Writing Workshop

कार्यक्रम पत्रिका

दि. २१ मे २०२४

वेळ	कार्यक्रमाचे तपशील
१०:०० ते १०:५५	उद्घाटन
१०:५५ ते ११:००	चहापान
११:०० ते १२:३०	BHASHINI Translate सत्र – १
१२:३० ते ०२:००	e-content writing guideline – UGC सत्र – २
०२:०० ते ०२:३०	कर्तव्य भोजन
०२:३० ते ०३:५५	Component of Script writing सत्र – ३
०३:५५ ते ०४:००	चहापान
०४:०० ते ०५:३०	Hands on सत्र – ४
०५:३० ते ०६:००	समारोप

परिशिष्ट क्र. २

ज्ञानगंगा घरोघरी

YASHWANTRAO CHAVAN MAHARASHTRA OPEN UNIVERSITY, NASHIK (NAAC A GRADE)

SCHOOL OF ONLINE LEARNING

ORGANIZED

Video Script Writing Workshop

On

21st May 2024

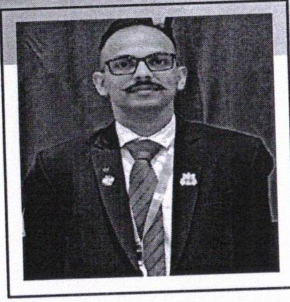

Ajay Singh Rajawat

Expert - BHASHINI

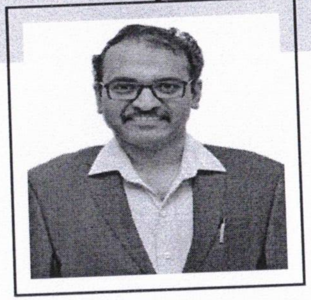

Prof. Vaibhav Jadhav

Expert

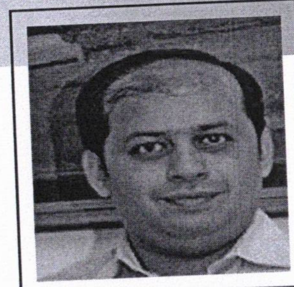

Prof. Ravi Ahuja

Expert

Chairperson – Hon'ble Vice Chancellor Prof. Sanjeev Sonawane

Date: 21th May 2024 **Time: 10:00am To 05:30pm**

Dr. Jogendrasingh Bisen
Hon'ble Pro Vice Chancellor

Emeritus Prof. Kavita Salunke
Director, School of Online Learning

Shri. Dilip Bharad
Hon'ble Registrar

परिशिष्ट क्र. ३

YASHWANTRAO CHAVAN
MAHARASHTRA OPEN UNIVERSITY

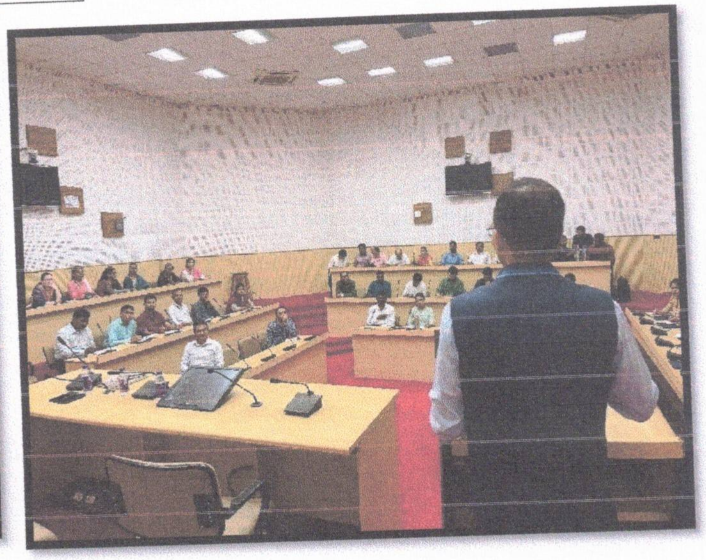

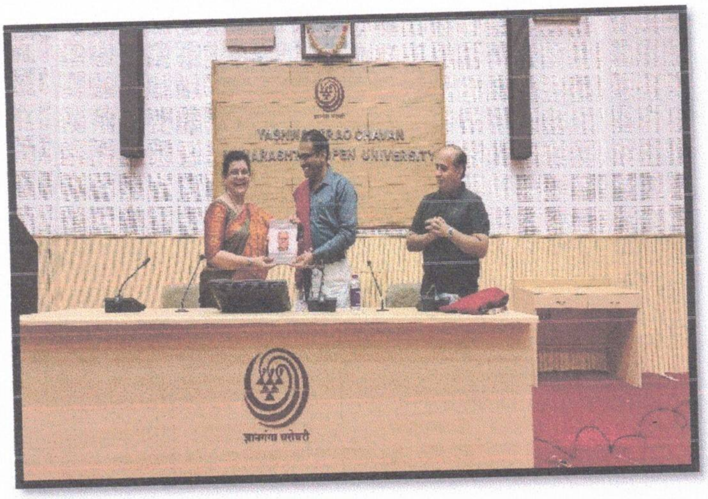

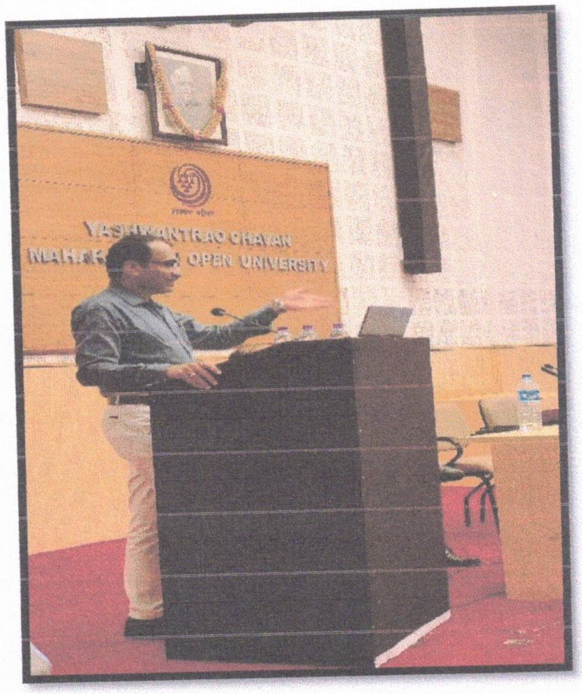

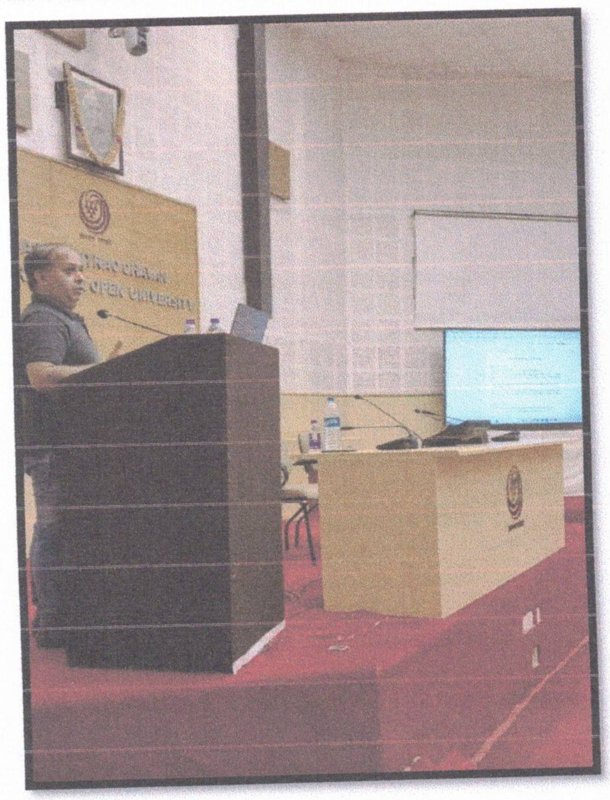

YASHWANTRAO CHAVAN

Video Script Writing Workshop

21st May, 2024

परिशिष्ट क्र. 4

अ. क्र.	उपस्थित सदस्यांची नावे	विभाग	मो. नं.	सही.
1.	मा. कुलगुरु प्रा. संजीव सोनवणे			
2.	मा. प्र. कुलगुरु डॉ. जोगेंद्रसिंह बिसेन			
3.	मा. कुलसचिव श्री. दिलीप भरड			
4.	इमरटस प्रो. कविता साळुंके संचालक	स्कूल ऑफ ऑनलाइन लर्निंग		
5	डॉ. माधुरी खजुल	CIQA	8698169116	
6.	Sujata B. More	SCE	9730343538	
7.	Dr Rajendra [illegible]	SMS	99[illegible]3582	
8	डॉ. मंजुश्री श्री. नेरहल	SMS	9405709367	
9.	Dr. Deepak B Sonawane	SHS	7764832850	
10	Ujwala P. Mahajan.	SCS	9420791392	
11	Rishi Raj Netawne	SHSS	9788272902	
12	Devjani Khakungase	SOL	9403932367	
13-	Dr. B.R Chavan	SAS	9404551009	
14	Ranjita Rathe	Evaluation	9168274882	
15	Dr. Dhananjay F. Munde	CIQA	9623574869	
16	Dr. Mrs. Sangeeta Abhay Patil	SHS.	9326208040	
17	Dr. Prashant Vasant Tope	SCM	7798955666	
18	Dr Balasaheb Dige	IHS	982239150	
19	Dr. Anita Mahale	Eval	9403315894	
20	Sonali R. Patil	SSD	9881433882	
21	Dr Sachin Pore	PRTRNDC	9021244577	
22	Dr. Vasudev V. Raut	PRTRNDC	9960964381	
23	Renuka Chavan	SHCS	9830734700	

	उपस्थित सदस्यांची नावे	विभाग	मो.नं	सही	अ.क्र
	Amol R. Pund	~~SO~~ School of Agriculture Science	8007706616	[signature]	59
	Dr. Rajendra T. Shende	School of Agri Science	8602829205	[signature]	60
.	Dr. Archana Pandagale	School of Comm & Management	9689021369	[signature]	61
8	Dr Sourabh Ambewadikar	School of commerce & mgt	9860467786	[signature]	62
.	Dr. Pradeep S. Ohol	—— 11 ——	9870707593	[signature]	63.
0.	Shivanand S. Kahalekar	School of Edu.	8530824844	[signature]	64.
1.	Dr. Jyoti More	CIQA	9922762233	[signature]	65.
2.	Poonam Wagh	S.S.D	7030445544	[signature]	66.
3.	Dr. Shuyin Shailesh	SHSS	9762181637	[signature]	67.
4	Yogita S. More	KVK	9284755929	[signature]	68.
5	Rahul B. Raut	Evaluation Div	8329858686	[signature]	69.
6.	Dr. Sadhana Pandle	SOE	9004438746	[signature]	70
7	Dr Rajkumar Nanaware	SOE	9448412992	[signature]	71
8	Jadhav Dnyaneshwar	SOE (SPL)	9511805912	[signature]	
9	रणजित कारभारी आहिरे,	मूल्यमापन	9011519051	[signature]	
40	Dr. Dayanand Hatthambire	SSD	8600356938	[signature]	
41	Akshay Prabhakar Gamne	SSD	7057172589	[signature]	
42	ms. Sweta Dipakrao Kapade	SSD	9156104758	[signature]	
43.	Dr. [illegible] B. [illegible]	SCS	9561059823	[signature]	
44)	Dr. Gawande Sunil	S.H.S.S	9787704257	[signature]	
45)	Siddhant Tak	DSW	9145519515	[signature]	
46)	Mr. Nandkishor J. Sangle	SOS	8668777508	[signature]	
47)	Ravindra K. Bharsat	SOS	9665768152	[signature]	
48)	Dnyaneshwar I. Bhusanur	SOS	8698052585	[signature]	
49)	Ghanshyam S. Patil	SOL	9561564264	[signature]	
50	Sunil D. Bharodkar	Humanities Sc	9158355093	[signature]	
51)	Rameshwar R. Pawar	SCS	8459143556	[signature]	
52)	Dr. Dhananjay F. Munde	CIQA	9623574869	[signature]	
53)	Dr. Anand Sukenkar	S.H.S	9823463241	[signature]	
54	Vijay D Bhakay	SOL	9272123838	[signature]	
54.	Dhammaratna Jawale	SHSS	9665624144	[signature]	
56	Dr Mahendra Bhagat	SHSS	7588884485	[signature]	
57	Dr Jagruti R Chavan	SOS	8554894494	[signature]	
58	Minakshi B. Kadel	SOS	9960801766	[signature]	

अ.क्र	उपस्थित सदस्याचे नाव	विभाग	मो.न	सही.
59	Bharat More	School of sci	9175456300	
60	Suchit Hasabnis	SOL	7276047900	
61	Rupali, R. Gaikwad	SHSS	9403031609	
62	Pramod D. Wagh	SHSS	8983564116	
63.	Dr. Ambedkar Vishal V.	SHSS	9273152228	
64.	Dr. Vidyadevi B. Bagul.	SOOL.	9970053806	
65.	Jyoti M. Patil	CFQA	7020996702	
66.	Radhika P. Shinde	PRTRNDC	9623084091	
67.	Dr. Sangeeta lalani	school of C&M.	7743874007	
68.	Mrs. Rashmi P. Ranade	SHS	8888085796	
69.	Ms. Tejaswi Kadam	Sciences	9527359061	
70	Mr. Harish. N. Kale	SOOL & PRTRC	7020690957	
71	Varsha Bahiram	SOE	9822306369	